

el van maan en
een verborgen-

de Schriftwoord,
goed zijn, maar

orgenheden des
nog altijd haar
mt.

e zijn.
de diepste ver-
r u toch te lee-
van elken dui-

is God zelf
ng.

logie van onds
upelijkheid

de kenbaar-
egrijpelijke niet

in werken, daar
borgenheid toe.

de onbegrijpe-
doen.

s het karakter
tanneer zij zeg-

rgen.

verborgenheden
i, doch dan als

zoo uit, dat de
et „hoi“, het

et „waarom“
enheden.

vrijen prof. Ba-

boven betoogde

aangaande het

t helder, maar
zij duister.

en.

der de Schrift

des geloofs ons

i we, dat God

in Adam zijn

geworden, dat

thoogd aan des

geheel of veels-

Schrift het niet

daaraan, dat

ten kan.

nauwste samen

te uiteenzetting

oudste van een

or de jongeren

idiootestel voor

i tooverding, is

itlegging, want

ijgegaan, maar

order gaan.

t eenrelel.

mbheden onder-

nd als zoo-

rstand op dit

Als voorbeeld van de derde groep brengen wij bij de verborgenheid van den „wederhonder“ van den Antichrist (2 Thess. 2:6). Al bestaan daaromtrent vele gevoelens en al is menig een van de waarheid van zijn gevoelen overtuigd, er wordt toch nog altijd over de uitlegging van den bedoelden tekst gestreden. Ons zondig verstand kan deze openbaring niet zoo doorgronden, dat zij voor ieder helder wordt. Doch dit geldt alleen van dit oogenblik. Het is niet onmogelijk, dat door ijverig Schriftonderzoek hierover na een eeuw b.v. het volle licht zal zijn opgegaan. Hoeveel helderder is de leer van den Antichrist ons thans niet, vergeleken bij onze vadersen.

In het algemeen kunnen wij alzoo de verborgenheden des geloofs in deze drie groepen onderbrengen.

Maar precies aangeven, tot welke van deze groepen elke verborgenheid behoort, kunnen wij met nauwkeurigheid niet.

Het zou kunnen zijn, dat gij denkt: deze zaak zal ik eerst in het hiernamaals verstaan, terwijl zij door gevorderd Schriftonderzoek reeds hier voor u wordt verklaard.

Het is ook mogelijk, dat gij meent: maar dit zal binnenkort wel tot helderheid komen, terwijl het toch pas na deze bedeeling zal worden verstaan.

Hiernit vloeit voor u een dubbele verplichting voort. Eerstens, dat gij elke verborgenheid als verborgenheid geloovig aanvaardt. Velen zijn er, die, omdat zij het „waarom“ en het „hoe“ van een verborgenheid niet inzien, ook het „dat“ dubieus stellen.

Ook hiervan een voorbeeld van recenten datum.

De boom des levens in het Paradijs is voor ons omgeven door raadselen. Waarom zou de gevallen mensch, wanneer hij daarvan at, hebben geleefd tot in eeuwigheid? Wij kunnen er wel naar gissen, maar wij weten het niet. Hoe zou de boom middelijkerwijs daarbij gewerkt hebben of is zulk een middelijker werking geheel uitgesloten? Verder dan tot vermoedens brachten wij het op dit punt niet. Het waarom en het hoe zijn beide nog voor ons verborgen.

Daarom hebben sommigen gevraagd: zou die boom er wel gestaan hebben? Zou het wel waarlijk een boom zijn geweest? Zou die boom niet naar een soort ideële, hogere werkelijkheid moeten worden verwezen?

Dit toont een gemis aan inzicht in de leer van de duide-lijkheid der Heilige Schrift.

Want al zijn het „waarom“ en het „hoe“ ons niet duidelijk, het „dat“ is het wel.

Hoeveel verborgens hier ook zij, het geloof zegt: dat de boom des levens in het midden van den hof van Eden heeft gestaan, neem ik onvoorwaardelijk aan.

Als vooraf alle moeilijkheden omtrent het „waarom“ en het „hoe“ uit den weg moesten zijn geruimd, eer gij het „dat“ zoudt aanvaarden, wat zou er dan weinig van de Schrift overblijven.

Wanneer wij zoo te werk gingen, zouden we ons door de zonde van het intellektualisme en rationalisme laten beheerschen.

Het geloof belijde hier zijn „nochtans“.

Hoewel ik niet weet, waarom en hoe God de wereld heeft geschapen, nochtans ben ik er zeker van, dat Hij het heeft gedaan.

Hoewel ik mij niet begrijpen kan, waarom en hoe Hij Zich over mij heeft kunnen ontfermen, nochtans geloof ik — en gij, o Heere, kom mijn ongeloovigheid te hulp — dat ik een gekende des Heeren ben.

Want omtrent het „dat“ laat de Schrift niet in het onzekere.

In het „dat“ ligt dan ook de roem des geloofs.

En de tweede verplichting, welke u wordt opgelegd door het feit, dat gij niet van te voren kunt uitmaken, wat op het oogenblik slechts uw zondig verstand te boven gaat en wat boven uw zondig verstand als zoodanig uitgaat, is deze: dat gij volhardt in het Schriftonderzoek aangaande het „hoe“ en „waarom“ van alle verborgenheden.

Gij moet worstelen om ook daaromtrent tot het licht te komen.

Uw geestelijk verstand laten scherpen om zoo mogelijk ook daarin door te dringen.

Oordeel niet; dat blijft mij toch duister.

Want dan verslapt gij in de oefening des geloofs.

Wie weet, hoeveel verrassingen gij zult ervaren juist ten aanzien van dat, wat gij voor iets verzegelds houdt.

Door eerbied te toonen voor het Woord van uw God — en dat doet gij niet wanneer gij het laat liggen, maar wanneer gij er ingespannen naar luistert — zult gij meer malen bekennen: hoe is het mogelijk, dat ik dit totnogtoe niet heb verstaan! Het is in de Schrift toch zoo duidelijk geopenbaard! Maar mijn oog was er voor gesloten!

Hoe sterker gij leeft in de waarheid van de duide-lijkheid der Heilige Schrift ook ten aanzien van de ver-

borgenheden des geloofs, des te hartelijker zult gij met den psalmist tot uw God spreken: „Uw getuigenissen zijn wonderbaar. Daarom bewaart ze mijn ziel“.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Bedrijfsconcentratie.

Het loont de moeite om voor bovengenoemd verschijsel even de aandacht te vragen. Schier ongemerkt voltrekt zich toch in het productieproces een verandering, die niet alleen op economisch terrein allerlei nieuwe problemen aan de orde stelt, maar die bovenal voor het gebied der begiselen tot nieuwe bezinning en studie roept.

Steeds meer nemen de zeer groote bedrijven in betekenis toe.

Voor al Amerika is ten dezen een leerzaam voorbeeld.

Zoo bedroeg de netto-winst der General-Motors in 1926 de som van 176 miljoen dollars en in 1927 was dit bedrag gestegen tot 239 miljoen, een bedrag overeenkomende met onze geheele staatsbegroting.

Dit verschijsel staat niet op zichzelf.

De ondernemingen in de Vereenigde Staten, die in 1925 minder dan vijf miljoen dollar netto inkomen hadden, zijn in twee jaar met niet minder dan 11 pCt. in hun netto-winst achteruit gegaan.

Hiertegenover staat, dat de ondernemingen, die in 1923 meer dan 5 miljoen dollar netto-winst konden boeken in hetzelfde tijdsverloop deze winst met 25 pCt. zagen stijgen.

Deze laatste groep bestond in 1925 uit 95 ondernemingen, vormende slechts $\frac{1}{4}$ pCt. van het totaal, doch dit één negende procent verdiende ruim 40 pCt. van de totale netto-winst der industrie.

Ook in onze maatschappij is een soortgelijk verschijsel te constateeren.

Om nu alleen maar bij ons eigen land te blijven, zij als voorbeeld gewezen op drie artikelen: gloeilampen, kunstzijde en margarine.

Dit verschijsel van geweldige concentratie is het sterkst in de technisch voortaanstaande bedrijven.

Hoe het te verklaren?

Ongetwijfeld werken hier verschillende factoren samen, doch één der belangrijkste oorzaken is wel te zoeken in de perfectioneering der technische uitrusting, waardoor een verschuiving der onkosten tot stand kwam.

Naarmate de technische uitrusting van een bedrijf beter wordt, nemen de daaruit voortvloeiende kosten van rente en afschrijving toe. Hiertegenover staat, dat verhoudingsgewijze de kosten van de arbeidsloonen dalen.

Dank zij de technische volmaking van onze eeuw, die niet ten onrechte genoemd is, de eeuw der techniek, neemt gestadig af de hoeveelheid menselijke arbeid, die noodig is om een voorwerp te produceren en neemt in dezelfde mate toe, het aandeel, dat de arbeidsparende middelen in deze productie hebben. Dit feit is bezongen als een triomf der wetenschap, maar het is ook een symbool onzer afhankelijkheid.

Want deze gang van zaken is geen gevolg van onze vrijwillige actie maar een consequentie van het productiesysteem der vrije concurrentie.

Elke mogelijkheid moet benut, iedere nieuwe vinding moet toegepast worden teneinde de concurrentie te kunnen volhouden.

Hoe zwaarder het bedrijf gekapitaliseerd is, des te groter moet de productie worden, teneinde de hiernit voortvloeiende kosten te kunnen dragen. Tenslotte is het productie-apparaat eener onderneming zoo kostbaar geworden, dat ten koste van elken prijs de maximum-productie gehaald moet worden.

Afzet-mogelijkheid of niet, er moet op volle kracht gewerkt worden. Alléén op deze wijze is de prijs per stuk binnen redelijke grenzen te houden. Vermindering van productie heeft voor het technisch volledig uitgeruste grootbedrijf geen daling van kosten tengevolge.

Hier komt nog iets bij. Hoe méér er geproduceerd wordt des te lager zijn de kosten per stuk en hoe lager deze kosten des te meer gelegenheid tot afzet.

Zoo dringt en stuurt dus alles naar technische volmaking en stijgende productie. Dit ontketent een moordenden concurrentiestrijd waarbij het: „er op of er onder“ de leuze is en deze strijd voert tot een slagveld met vele verslagenen of tot een compromis tusschen de belaghebbers, tot bedrijfsconcentratie, trust- en monopolie-vorming.

Hierbij twee opmerkingen. In verschillende bedrijfstakken doet zich niet of nog niet de bovenomschreven tendenz gevoelen.

In de tweede plaats moet wel worden onderscheiden

tusschen bedrijfs- en bezits-concentratie. De rechtsvorm der naamloze vennootschap, die bijna zonder uitzondering door alle groote ondernemingen is aanvaard, heeft tengevolge, dat de aandelen in vele handen zijn.

Het is niet noodig in den breede aan te toonen, dat de bovenomschreven ontwikkeling ons voor nieuwe en zeer lastige vragen plaatst. Allereerst in economisch opzicht.

Het begeerlijk evenwicht tusschen productie en consumptie, dat voorheen bij overproductie gemakkelijk door beperking der productie verkregen kon worden, is thans veel moeilijker te verkrijgen. Trustvorming biedt uitkomst, maar dit middel is niet zonder bedenking en bergt gevaar in zich, zoowel voor de consument als voor den arbeider.

De concurrentiestrijd tot het uiterste is evenzeer gevaarlijk.

Niet alleen volgt hieruit een vernietiging van waarden, maar ook voert de noodzakelijkheid om tot elken prijs een afzet te forceeren, tot groote schade voor den handeldrijvenden middenstand.

Algezien van deze vragen komt tot ons als Christenen de roeping om voorlichting en leiding te geven en met den zegen onzer beginselen, het verwarde en verwarrende leven te helpen.

Geen lichte taak is dit. Wij zijn het er over eens, dat het grenzeloos oppervlakkig is om alle maatschappelijke moeilijkheden op te lossen door ze te delegeren naar den Staat en wij weten, dat de onbelemmerde doorwerking der vrije concurrentie slechts de moeilijkheden zal doen toenemen. En dan weten we nog iets en dat is, dat de ernst der maatschappelijke vragen bij ons steeds meer de harten en hoofden in beslag moet nemen, opdat in den weg van arbeid en studie, de door ons beleden beginselen, steeds meer invloed mogen verkrijgen op de ontwikkeling der maatschappij.

Arnhem.

E. VISSER.

LITERATUUR EN KUNST.

Een nieuwe verzenbundel van Alice Nahon.

Alice Nahon, de Vlaamsche dichteres van „Vondelingskens“ en „Op Zachte Voorzeken“ heeft een nieuwen bundel gegeven, die onder den titel „Schaduw“ dezer dagen in den handel gekomen is.

Al lang eigenlijk wachten we er op. Want bij de voorlezingen uit eigen werk, die de dichteres eenige jaren geleden te Amsterdam en elders hield, droeg ze, naast vele bekende, ook onderscheiden onbekende verzen voor, die bestemd waren voor een nieuwen bundel. Sindsdien echter hoorden we van deze komende uitgave niets meer. En, omdat we wisten, dat Alice Nahon niet makkelijk overgaat tot publicatie van haar werk, en bovendien, dat ze als bibliothecaresse van de stedelijke Volksbibliotheek te Mechelen een vrij drukken werkkring had gekregen, was de vrees niet ongegrond, dat het wachten een blijven-wachten zou worden.

Maar nu is die bundel er, in een Vlaamsche en een Nederlandsche uitgave tegelijk.

Gaarne willen we onze lezers met dit nieuwe werk in kennis brengen, zooals we ook over de vorige bundels in deze rubriek geschreven hebben.

Maar dan lijkt het ons gewenscht te voren een en ander mee te deelen uit een gesprek, dat de Vlaamsche journalist Joh. de Maeght naar aanleiding van deze uitgave met de dichteres gevoerd heeft. Want daaruit wordt duidelijk het verschil dat er is tusschen de beide eerste bundels en „Schaduw“, den derden.

Als elk interview begint het verslag van den heer de Maeght met een korte beschrijving van de omgeving, waarin hij de dichteres vond. En, al behoort dat nu niet tot de dingen die we uit zijn mededeelingen noodig hebben voor ons doel: de toelichting op den bundel „Schaduw“, is toch wel aardig dat fragment even te citeeren, als een kleine trek van decoratieven aard.

„Hechtig hoekhuis op een plein te Mechelen, met een glorieuzen bedige in een veilige nis. Daar de tram de kamer binnen reed en het gordijn buitenwoel, sloot Alice Nahon het raam. Toen werd het stil. Het theelichtje was als een vroome oog. Van de wanden keken oude prenten en van oude kasten gewide beelden neer op stoelen met hooge ruggen en op een heetje boeken in den hoek.

Naast de werktafel in een gevoerde leunstoel, ging Alice Nahon zitten. Over haar zeer fijn, roze profiel, kromden dagblonde wilde krullen, in haar oog, dat bleek, schoot een gultige vonk...

Dan begint het gesprek, dat ons dit interview van betekenis doet achten.

¹⁾ Evenals „Vondelingskens“ en „Op zachte voorzeken“, uitgave van A. W. Sijthoff's F. M. Liden.